

Афганістан: боль і памяць

«ТРЭБА ПРОСТА ЖЫЦЬ. У МІРЫ І ЗГОДЗЕ»

Воін-інтэрнацыяналіст — пра падзеі ў Афганістане і важнасць міру на зямлі

Георгій АТАМАНАЎ — сын і ўнук франтавікоў. Два вогненныя гады ў Афганістане, раненні, незваротныя страты калег на горнай зямлі. Расказвае пра той час з горыччу і болям. Хоць гаворыць пра Афганістан часта: пастаянна выступае перад школьнікамі і працоўнымі калектывамі. Напярэдадні 35-годдзя вываду войск з Афганістана мы пагутарылі з палкоўнікам запasu аб службе, воінскім абавязку і каштоўнасці жыцця.

Фота з архіва героя.

— **Георгій Пятровіч, давайце вернем час назад і ўспомнім, як пачалася ваша афганская гісторыя...**

— Мне быў 31 год. Я скончыў Ваенна-палітычную акадэмію імя Леніна і служыў у Пухавічах намеснікам камандзіра палка па палітчастцы, як мяне прызначылі ў Афганістан. Трапіў у Шандант, у пятую мотастралковую дывізію, у 24-ы гвардзейскі пражскі танкавы полк — намеснікам камандзіра палка па палітычнай частцы. Службу праходзіў з чэрвеня 1981-га да мая 1983-га. Удзельнічаў у баявых дзеяннях і сямі аперацыях. Тры месяцы знаходзіўся ў шпіталі з-за ранення. За службу атрымаў датэрміновае званне падпалкоўніка. Узнагароджаны двума ордэнамі — Чырвонай Зоркі і афганскім «Зорка» III ступені. Есць і медаль ад удзячнага афганскага народа.

— **Ці быў страх перад адпраўкай у Афганістан?**

— Я проста ехаў. Мяне прызначылі, і я ехаў. Загад — і мы з'язджалі туды, куды нас прызначалі. Страху не было, бо я не ведаў, што там адбываецца. Сам не бачыў, а сродкі масавай інфармацыі шмат не паведамлялі. Прыляцеў туды, мяне завезлі ў полк. Сустрэў мяне замполіт палка Васіль Бяслевіч. Яго ўжо, на жаль, няма ў жывых. Ён расправіў мне абстаноўку, і літаральна праз тры тыдні пасля прыбыцця ў полк я вёў калону і трапіў у першы бой. Як бы мы ні бераглі салдат — не заўсёды атрымлівалася. За гэты час у мяне з палка загінула 18 чалавек, з іх 10 афіцэраў і прапаршчыкаў, 8 салдат і сяр-

аховы здароўя, адбудовалі дарогі, гарады і гэтак далей. Акрамя ваеннай дапамогі, была і звычайная чалавечая дапамога афганскаму народу, чаго не рабілі ніколі амерыканцы.

— **Бачу, вам балюча ўспамінаць тыя падзеі...**

— Я ўспамінаю франтавікоў Вялікай Айчыннай вайны, з якімі размаўляў, многія не хацелі расказаць пра сваё франтавое мінулае. Чаму? Бо яно баліць. Вось я ў 1983 годзе вярнуўся, 40 гадоў прайшло — да гэтага часу Афганістан сніцца. І калі просяць расказаць, не хочацца, бо сэрца дагэтуль баліць, падымаецца ціск. Гэты боль, відаць, застаецца да канца жыцця. У тых, хто прайшоў вайну, хто быў пад кулямі, паверце, у іх абсалютна іншае стаўленне да жыцця. Я па сабе скажу: даражэй чалавечага жыцця на зямлі нічога няма. Калі яно даецца адзін раз, то і пражыць яго трэба па-чалавечы, з павагай да людзей, да тых праблем, якія ёсць. Мы ўсе розныя, але чалавечыя жыццё адно. Яго трэба берагчы і рабіць усё для таго, каб войнаў ніколі не было. Але, на жаль, так уладкавана чалавечы грамадства, што за тры тысячы гадоў — 15 тысяч войнаў, каля 3,5 мільярда чалавек на планеце было знішчана. Навошта, дзеля чаго? Багацце, дзельба, улада? Гэтыя праблемы і сёння актуальныя. Людзі ніяк не жадаюць зразумець таго, што трэба проста жыць. У міры і згодзе. Без войнаў, без канфліктаў, умець дамаўляцца, рабіць усё, каб чалавек жыў так, як ён хоча, на сваёй зямлі.

— **Які выпадак найбольш запомніўся за час службы пад афганскім сонцам?**

— Пра нашага земляка Мацулевіча, камандзіра батальёна. Тады завязаўся бой, які працягваўся каля трох гадзін. У гэтым баі я страціў сваіх таварышаў. Нашы салдаты паводзілі сябе вельмі годна, мужна і адважна. Быў такі сяржант Белігузаў, які таксама загінуў у гэтым баі. Мне, напэўна, пашанцавала, што застаўся жывы. Але васьм Белігузаў... БМП была падбіта, ён усіх салдат адправіў, а сам застаўся ў машыне, абараняючы іх адыход. У свае 19 гадоў ён разумее, што даражэй за жыццё нічога няма.

Таму і адпусціў таварышаў, а сам адстрэльваўся, каб душманы не ўзялі іх. Як гэта забудзеш... І такіх выпадкаў шмат. Калі ідзеш разам, размаўляеш, трымаеш бой, з якога не ўсе выходзяць жывымі. Нават успамінаць усё гэта цяжка. Вайна ёсць вайна. І мяне часам школьнікі пытаюцца: «А вы самі стралялі, забівалі?» Шчыра кажу: страляў, у некаторых душманаў трапляў. Мне шкада, што чалавека забіў, але бой ёсць бой. Або ён мяне, або я яго. Тут выбару не застаецца.

— **Амерыка ўжо не адно дзесяцігоддзе знішчае і абсяцэннае ўклад Савецкага Саюза ў той вайне. Якое ваша стаўленне да гэтага?**

— Чарговая амерыканская хлусня. Ім выгадна так выстаўляць Расію, Савецкі Саюз. І да сённяшняга дня яны ніяк супакоіцца не могуць. І мы бачым, што адбываецца ў свеце. Менавіта па іх волі. Але пасля грамадзянскай вайны, якая была паміж поўднем і поўначчу ў Амерыцы, вайны на іх тэрыторыі не было. Амерыканцы казалі, што самы няскораны народ — гэта славяне: рускія, украінцы, беларусы, якіх перамагчы немагчыма, таму застаецца іх толькі знішчыць. Гэтым яны і займаюцца: з дапамогай прапаганды, з распаўсюджваннем хлусні і паклёпу. У Афганістане савецкі салдат ніякіх злосных дзеянняў супраць мірнага насельніцтва не здзяйсняў. Мы не ваявалі з мясцовымі. Мы адказвалі толькі на тое, куды прыходзілі душманы, альбо разведка нам давала даныя, абпіраючыся

на якія мы арганізавалі аперацыі. Памятаю выпадак. Стаіць на вуліцы мужчына, а з ім — трое дзяцей. Я аддаў ім свой сухпаёк. «Ташакур, ташакур», — «дзякуй» яны заўсёды казалі. І да гэтага часу афганцы, якія жывуць і ў Беларусі, памятаюць гэтую дабрыву савецкіх салдат, сяржантаў, афіцэраў. І дагэтуль ненавідзяць натаўцаў і амерыканцаў. Колькі з гэтай зямлі выпампавана нафты, урану вывезена, рэдкажамельных металаў. І ўсё бясплатна. І яны пасля гэтага расказваюць, што мы рабілі ў Афганістане! Мы вельмі паважліва ставіліся да афганскага народа. Выконвалі свой абавязак.

— **Як сёння захоўваецца праўда таго часу?**

— Наведваем сем'і загінулых: удоў, маці. Вось з Новым годам павіншавалі. Цяпер на 35-годдзе вываду войск з Афганістана сустранемся з пабрацімамі. Будзем расказаць, што бачылі. А ўжо паверыць ці не паверыць чалавек — яго асабістая справа. Нам бы вельмі хацелася, каб захавалася праўда, крывёю здабытая ў Афганістане, дзе мы страцілі каля 15 тысяч салдат.

— **Калі вярнуліся на Радзіму, сталі іншым чалавекам?**

— Для мяне даражэй за жыццё няма нічога. Жыццё — самая вялікая каштоўнасць. Страціўшы ў баях сваіх таварышаў, мы вельмі шануем жыццё, наша братэрства, таму і завём сябе пабрацімамі. Мы разам былі там. Незалежна ад пасады і званняў.

Ганна ЧЫЖ-ЛІТАШ.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У Фінляндыі заявілі аб умацненні жорсткасці мер эканоміі

Урад Фінляндыі мае намер прыняць яшчэ больш жорсткія меры эканоміі, каб збалансаваць дзяржаўныя фінансы. Пра гэта паведаміла РІА «Новости» са спасылкай на заяву прэм'ер-міністра Петэры Орпа. На гэтым тыдні ў Фінляндыі праходзіць чарговая хваля забастовак супраць урадавых рэформ на рынку працы. Каментуючы сітуацыю, прэм'ер-міністр адзначыў, што арганізацыям была дадзена магчымасць вылучыць уласныя ідэі па ўмацаванні занятасці і дзяржаўных фінансаў. Аднак пры гэтым урад мае намер працягваць рэалізацыю рэформ, падкрэсліў ён. Найбуйнейшая арганізацыя работадатцаў «Саюз дзелавога жыцця» заявіла, што прафсаюзныя забастоўкі ў Фінляндыі, якія праходзяць на гэтым тыдні, аб'ядуцца краіне ў 380 млн еў-

ра. У цэлым урон фінскай эканоміцы ўжо складае амаль мільярд еўра.

Індыйскія фермеры ідуць маршам на Нью-Дэлі

Індыйская паліцыя прымяніла слэзатэчывы газ і затрымала некалькі фермераў, якія ўступілі ў сутыкненне з вартавымі правапарадку і спрабавалі зламаць бар'якады на шляху ў Нью-Дэлі, паведаміў Euronews. Пачаўшы сваё шэсце ў паўночных штатах Хар'яна і Пенджаб, дзясяткі тысяч сельгасвытворцаў на трактарах і грузавіках рушылі ў сталіцу, каб зааправаваць мінімальныя падтрымлівальныя цэн на ўраджай. Паліцыя перакрыла шматлікія пункты ўезду ў горад бар'ерамі з гіганцкіх металічных кантэйнераў, калючага дроту і цэментных блокаў. Урад забараніў правядзенне буйных сходаў у сталіцы і прыпыніў работу інтэрнэту

ў некаторых раёнах суседняга штата Хар'яна, каб прадухіліць зносіны маніфэстантаў.

Караблекрушэнне прывяло да разліву нафты каля берагоў Трынідада і Табага

Работнікі службы экстраннай дапамогі ў Трынідадзе і Табага ліквідуюць наступствы экалагічнай катастрофы, прычынай якой стаў маштабны разліў нафты, перадае Al Jazeera. Неапазнанае судна перакулілася каля ўзбярэжжа экапрамысловага парка Коўв на поўдні Табага. Як паведаміў прэм'ер-міністр рэгіёна, борт ішоў пад невядомым сцягам і не падаваў сігналаў аб магчымым крушэнні. Улады аб'явілі аб увядзенні ў краіне рэжыму надзвычайнай сітуацыі, паколькі ўцечка нафты закранула каля 15 кіламетраў берагавой лініі. Чыноўнікі па ахове навакольнага асяроддзя заявілі аб пашкодванні рыфа і пляжаў у Атлантычным акіяне, што негатыўна паўплывае не толькі на экасістэму і біяразнастайнасць, але таксама адаб'ецца на дзейнасці курортаў і атэляў, якія з'яўляюцца асновай мясцовай эканомікі.

